

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Издази свакогъ Чет-
вртка.

Београдъ 13. Априла.

Цѣна в годишн. 8, по-
год. 4, а на три мес. 2 цв.

РАЗМЫШЛЯВАНЈА.

Одъ М.

(Продужениѣ.)

Нек' пада човекъ жертва смрти,
Нек' другомъ места направи!
Цель природе в постигнута,
Нек' другій животъ настави.
Ахъ! какавъ животъ? трулежъ тела,
Што црву дае животъ новъ,
Што землю гнои, воздухъ мложи,
По смрти то е животъ новъ?
Зарь то е безсмртіе гордо,
Живота новогъ светлый данъ?
Што дивномъ снагомъ крепи душу,
Зарь то е златный онай санъ?
Наставит' бедно быће земно
У првобитнымъ силама,
У другой форми безсведомно
Ко гусеница съ крылима,
За болну душу то е мелемъ,
За тешке труде награда?
Горчине страшне, беде, муке,
Зарь то е блага заслада?
„Не душа, само тело, веле,
Опада, вене, као цвѣтъ,
По смрти тела душа с' враѣа
У првобитный опетъ светъ;
Там' наставакъ е быѣа земногъ,
Там' правый животъ сазире,
Гди струя чиста савршенства
Близ' Бога вечногъ извире. —“
„Изъ другогъ света зарь е душа
У трошно тело слетила?
Та душа-й съ теломъ свой почетакъ
У едно време добила;
Брь у семену лежи животъ
И лежу тела частице
Изъ когъ топлота раѣа равна
Неяке животъ дечице.
Ту камо души првогъ света
Изъ когъ почетакъ води свой? —

Изъ материне, знай, утробе
Извире животъ мой и твой.
„Редь тварій сдѣ найнижегъ тече
На вишій степень до века,
По лестви грдној диже с' горе
До земногъ Бога, човека.
На точки овай ніе дакле
Природне грдне лестве край,
Човеку земля првый степень,
Последній, вечный Божій рай.
На земли савршенства вечногъ
Почетакъ быва людма свимъ,
По смрти другій степень быѣа
Настае душамъ безсмртнымъ.“ —
Ахъ! кудъ се губишь заслепльный
Суетомъ бедный брате мой?
Сномъ зашто празнымъ и бунцаньмъ
Духъ слабый тако варашъ твой?
Ест' лества таква у природы
Одъ твердогъ мртвогъ камена,
До преко света, преко тварій,
До вечносветлогъ пламена,
Ал' свакій степень не постае
Одъ другогъ нижегъ степеня,
Нить цвѣтакъ какавъ води корень
Одъ буди каквогъ камена.
Дал' умный человекъ беше маймунъ,
Ил' медведъ школька икада?
У кругу быѣа свомъ све расте
И пада натрагъ свакада,
Там' раѣа яе гусеницу,
А ова опетъ лептира,
Одъ нѣга яе, кругъ е свршенъ,
Нит' косъ ѣе быт' одъ лептира.
На земли овой довршуе
Свтореня человекъ леству ту,
У другомъ свету наставляю
Существа выша такову,
И тако далъ све крозь круге,
Крозь просторъ грдныи света свогъ,
Наставля с' лества савршенства,
А край е тога вечный Богъ.

Зарь само збогъ човека бедногъ
 Богъ неизмеримъ створи светъ,
 Планете, звезда миліоне?
 То чій разумъ мож' поднет'.

(Продуженіе слѣдующ.)

О ПРЕЗИРАНІЮ СМРТИ.

(Изъ Монтана.)

(Продуженіе.)

Све што одъ живота себи присвоиваете, то присвоиваете одъ общае массе живота, и узимаете на общій рачунъ. Дѣло е вашегъ живота, смръть себи задати. Вы сте у смрти, докъ сте у животу; ерь высте изванъ смрти, кадъ нисте выше у животу; или, ако вамъ е ово повольніе, высте после живота мртви. Но за живота увекъ сте у намери умрети; а у миранѣ безгранично теже пада умираемъ него мртвоме. Ако сте се животомъ вашимъ ползовали, то сте се наситили; устайте мирно и одлазите кући своіой. Ако се пакъ нисте умели нѣиме ползовати, то вамъ е бесполезанъ быо. Што васъ после еде брига, што сте га изгубили? Радъ чега сте га далъ задржати хтели?

Животъ посеби нити е добро какво, ни зло. Онъ е просторъ добра и зла по оноемъ, што у нѣга положите. Па ако сте и еданъ данъ само живили, то сте опетъ све видли; еданъ данъ раванъ е свима другимъ дан'ма. Нема друге светлости, друге ноіне таме. Сунце, овай мѣсець, ове звезде, овай строй, све е — онако исто, као што су и' ваши дедови уживали, и као што ће и' ваши унуцы наћи.

И ако строго разсудите, то ће те увидити, да сва дѣйства и появленя мов позорищне игре више одъ године дана не траю. Ако сте на теченѣ четири годишня времена пазили, то сте видили, да у себи детинство, године младости, године човечества и вайвищу старость заключава. Представленѣ е свршено, и ништа друго не остае, но опетъ съ почетка започети.

Я нисамъ наумила о томъ смышляти, како ћу вамъ време прекратити. Направите и вы другоме места, као што су вама други направили. Еднакостъ е главный стубъ справедливости. Ко се има тужити, кадъ су еднакой браћи еднаке капе скровене? У осталомъ живите колико обете, но опетъ нећете ништа одъ оногъ времена купити, у комъ ће те мртви быти, у овомъ положенію, одъ когъ се страшите, быћете исто тако дуго, као да сте іошть у колевцы умрели.

Смрти се манѣ треба страшити него ничега ако бы што манѣ одъ ничега было. Вы нити треба

да се ни мртви ни живи о нѣой бринете. Живи, не збогъ тога, што есте, мртви збогъ тога, што више нисте. Іошть више; нико не умирае пре, докъ му часть не дође. Што времена после васъ оставите, было е толико исто ваше, колико време, кое е пре рођеня вашегъ протекло, и васъ се тако исто мало тиче. Или, кадъ се животь вашъ оконча, то е сасвимъ довршенъ. Полза живота нѣе у дужини нѣговой, но у употребленію истога. Гдикои брой млоге године, а опетъ е мало живіо. Пазите на ово, докъ сте іошть овде! Одъ ваше волѣ зависи, а не одъ числа година, да сте доста живили. Вальда сте мыслили да нећете никадъ онамо стићи, кудъ сте непрестано тежили? Знате ли вы какавъ путь, кои небы ма кудъ водіо? А ако вамъ се дружба допада, не путуе ли читавъ светъ онымъ истымъ путемъ, коимъ вы путуете? Не играте ли сви у едномъ колу и по едномъ такту? Има ли какве ствари на свету, коя исто тако као и вы не стари? Хиляде людій, хиляде животиня умирау у истомъ тренутку, кадъ вы умираете. Шта ће то рећи, да напредъ нећете, кадъ натрагъ не можете? Висте доста людій видили, коима е врло добро было; што су умрли, ерь су тьме великой невољи своіой край учинили? Есте ли пакъ кога видли, коме е при томъ зло было? И тако е заиста врло чудно, оно прокляти, што ни изъ собственогъ искусства ни почувеню не знате. Зашто се дакле, човече, тужишь на мене и на твою судьбину? Чинимъ ли ти неправду? Да ли си ты господаръ на дадномъ или я надъ тобомъ? Башъ и да ти се нису године навршили, твой се животь навршио. Малаый е човекъ, читавый човекъ, као и какавъ великій. Нити се човекъ нит' животь нѣговъ на рифъ мери.

ОПЕТЪ НЕШТО О НАПРЕДКУ.

Наше Друштво Србске Словесности, да има какавъ фондъ на своемъ расположенію, могло бы несравнено болъ напредовати, у своемъ предпріятію; него што до садъ и садъ напредуе.

Нѣгово е поглавито опредѣленіе, да изображава и у совершенствована языкъ народни, а то се не може постигнути нѣновимъ измишляванѣмъ Србски речи, нити усваивѣмъ странни нити съ преводенѣмъ съ туђи языка. Совершенство нашегъ языка треба тражити у нашемъ народу, онъ найболъ и найчистіе говори свой языкъ изизузимаюћи неке стране речи кое е усвоио, онъ найболъ може дати право Србско названіе свакой ствари кою нѣе пре видіо и за кою незна како се зове. Одъ ови ћу само едну да наведемъ, и то пушку безъ кремена коя съ капсомъ пали, и кою европейцы перкусіонъ зову, онъ ю е назвао. „Самокресъ“ кудъ ће лепше и опредѣлительнѣе него то? Осемъ тога, у нашемъ народу има неброено число србски речи, за

ков наши учени незнаду, а те бисе све врло полезно могле употребити у нашемъ кнѣжеству. Но те се речи немогу скупити преко писама, но требало бы да езикослови изиђу у народъ по свимъ окружѣма, па да проведу тамо по две по три године поселима међу народомъ. Да буду међу њима у свако доба одъ године у свако време рада польскогъ, планинскогъ и кућнѣгъ, и у свима торжествама, веселима и жалостима, и да чую све речи ков народъ уразна времена и при разнимъ случаевима, потребама и пословима употребљава, и те да напишу па после кадъ се скупе овде, да представе езикословномъ друштву, па оно да њй подобателно сложи уредъ по свомъ искуству и да њй уведе у употребленіе. Овимъ бы само начиномъ врло скоро дошли до пожелане цѣли у изображенію народногъ езика. Но за ово се оће трошка паза- тимъ и стои те се не свршава, и све остаемо натрагъ.

Ј ово съ тимъ намѣренѣмъ пишемъ, да ставимъ народу предъ очи потребу за њговь душевни на- предакъ, може бити да ће намъ се пожелателно одазвати, аколи не, а оно ямачно неће насъ ни кривити што га ми на њгову ползу опоминѣмо, онда ће бити њгова кривица што остае натрагъ одъ други народа.

Ако кадъ будемо срећни да ово буде, онда нећ ми нико неизбира изключително окружѣ, по коимъ бы имали ови учени люди ићи него по свима и свуда. Срѣ у свакомъ се налази по нешто важно што у другима нема, па даже и међу самимъ Вла- сима у њиновомъ езика, налази се тако лепи србски речи, ков ми у нашемъ езика немамо. Ј самъ све то очима видіо и ушима чуо. —

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У засѣданію школске комисіе предложіо е Г. Матићъ, да се брзоуке Штице покойногъ Исидора съ некимъ малымъ преиначенѣмъ за лакше наученѣ и познаванѣ писмена у школама основнимъ употребе. Комисія на то предложенѣ заключила е представити Попеч. Просвештенія, да се савъ брой брзоуки Штица као у свомъ роду *най-вѣштѣ* изобретеніе са 15. ц. дуката одкупи, и за далъ употребленіе и усавршенствованіе остави. — Г. Христићъ предао е израђену рачуницу за основне разреде, која е предата подкомисіи на прегледанѣ. Потомъ држале су различне подкомисіе своя обична засѣданія, у којима одѣленіяма сви членови комисіе готово сваки данъ засѣдаваю и раде.

— 9. т. м. држело е Друштво Србске словесности свое редовно засѣданіе, у комъ е прочита- но писмо Г. Штура, кои е изјавіо желю да е се радъ уписати у исторично одѣленіе, и да ће у истой струки радити и писати. — Прочитано е писмо Г. І. Балукчића, съ коимъ е спровео Друштву неко-

лико стары и редки србски и славенски кнѣга на поклонѣ — за тымъ предана е едина стара рукописна кнѣга, подъ именовъ Стихологія која е одъ некогъ свештеника јошть 1736. год. писана, и кою е Гос. П. Алексѣвићъ друштву поклоніо. — Будући да изъ многи удалѣни Србски краєва често траже кнѣге ков е друштво издало, и да не бы вавѣкъ такова потраживаня или прилике морале до засѣданія чекати, то е друштво опуномоћило подпресѣдателя и казначея да могу друштвене кнѣге при свакој прилики која се на њи обрати у свако време разшиљати и продавати, и о свему томе при свршетку године рачунъ друштву давати. — Потомъ, по желји свою членова, рѣшено е да се одяко засѣданія у радне дане сазиваю и држе, какобы выше времена могло се на договаранѣ употребити. — Затимъ, видивши друштво, да има доста предмета за Гласникъ, заключило е да се што пре рукописи у печатню предаду, а да се забудући Гласникъ предмети спремаю, како бы съ тымъ надокнадило се оне године у којима сбогъ разны обстоятелства Гласникъ нѣ изашао.

— У Београду човекъ кудъ се годъ макне сретне или Бозаціо или Алваціо или Кокичара, коитамо амо лете и сваки свое продае и виче. Кадъ човекъ сретне каквогъ одъ 30. година, крупна, яка, здрава, кои држи у руцы тестіо и носи те вазданъ по пару по две продае бозе, мора сваки помислити како овај и одкудъ овај може са тымъ да живи. А особито кадъ човекъ себы представи да они оставе свою земљу и жену и децу и путую по 14. дана докъ дођу доведе, па шта овде раде? — продаю вазданъ по пару кокица и бозе. Не бы никакво чудо было кадъ бы то чиніо еданъ или двоица, али съ тымъ се забавля близу 200. душа, кои по већой части изъ старе Србіе одъ Прилипа и одъ Охрида долазе. Они пешке и безъ едне паре дођу у Београдъ, али кадъ се на вилаєтъ врате иду на конѣма и сваки по неколико стотина, а многи по неколико иляда гроша изъ Београда понесе. Садъ многи ће ради бити да знаду, како се обогате, и колико продаду алве, бозе, или другогъ чега? — Кадъ бы казали да за годину дана та наша стара браћа а земляцы кралѣвића Марка узму за саму бозу преко 200. и словомъ велимъ двеста иляда гроша, то бы онда было многима не понятно и тешко бы намъ ко веровао; зато ћемо по реду све разложити и свакомъ кои е любопытанъ предъ очи ставити, и онда свакић ће видити и веровати да е тако: — у Београду има ков на дорћолу ков у граду и на стамболкациј свѣга 18. дућана кои праве и продаю бозу, свакић тай дућанъ има по 4. момка кои разносе, и продаю бозу, то е 72. момка, свакић тай момакъ прода 4. тестіе за данъ, то е 288. тестіа, свака тестія има по 4. оке, то чини 1152. оке за данъ, свака ока продае се по 20. пара, и одтудъ слѣдуе да Београдъ за данъ 576. гроша саме бозе попи, ков на годину износи 210.240. гроша, нерачу-

наоћи ту и онај дућанъ на делиској чесми кои прави и продае само у свомъ дућану а неразноси по вароши, то е господски бозациа. Многи ће ради бити да знаду ко купуе ту киселу бозу? И то ћемо имъ казати. Многе куће турске, еврейске а и србске погоде па свакиј данъ по една или више тестія однесе имъ се, кои за ручкомъ и после ручка еднано пію место вина, и много радіе пію одъ вина. По томъ кои годъ бошнякъ дође онъ неће отићи докъ неіце бозе, а особито много пію бошняци лаћари, и често ће човекъ чути да се измеђ себе фале да е пуну тестію попію бозе, по томъ много пію низами, и друга сиротиня. И то е чудновато да зими више се продае него лети, еръ лети доспе воће и млеко. — Овде смо само говорили о бози, а тај свакиј дућанъ продае и алву, књице, салепъ и кисело млеко, одъ чега се много више извади новаца. Они кадъ се врате на вилаетъ тамо су у великој чести, и тамо су оне куће на гласу изъ кое е дошао когодъ да овде виче вазданъ: „кокица, кокица.“ Они обично се фале тамо, да му братъ, стриць или роћакъ чакъ у Београду тргуе. Они овде држе своје скупштине и договарају се, и често говоре, да е негда Србія была у нѣовомъ вилаету па се овамо доселила. Нѣовъ езикъ много е ближи славенскомъ езыку само што е одъ други а особито одъ грчкогъ и турскогъ езыка изкваренъ. О свему томе, као и о нѣовымъ обичаима, и о нѣиномъ тамошнѣмъ и овдашнѣмъ животу, и о србскимъ стародревностима како они причаю преповедаћемо другій путь обширнѣе.

— Многи ће ради бити да чују, шта бы одъ оны тримесечны књиѣга, и одъ загонетки? Ето шта бы. Кадъ смо обећали мы смо рачунали сва упи сана имена на Шумадинку, и тако видели смо да ће се моћи излазити съ трошкомъ на край, но нисмо изузимали оне кои сбогъ различни узрока неће или немогу платити, нити смо могли предвидити ову тешкоћу у скупляню новаца. Многи мисле „лакоћу платити, шта ми е то три четири цванцика,“ а неки мисле „неће му ништа бити ако му е еданъ неплатимъ“ тако намъ гди кои скупителѣи являю, но већа часть радо бы и у свако време платили и новце послали кадъ бы имали прилике. Само изъ два окружна места што смо подпуно одъ свію полгодишню предплату примили, а изъ други свію една е часть само платила а три части *платиће по првој прилицы.* — Садъ о овомъ празнику бы ће доста прилика, кое ће полазити изъ окружны места овамо, зато учтиво молимо свакогъ оногъ г. уписника кои зна да нѣ платію, да скупителю полгодишню цену преда, еръ нѣ право да сваке по године учредникъ узяше на коня па да иде изъ вароши у варошь да купи вересію. — Далъ и то морамо опоменути, да су многи одказали држати Шумадинку само за то што неки кои нису пренумери-

рани свагда узму и одпечате млађій чиновника и пошто іи два три дана читаю, онда текъ дође у руке оныма чіе су. На то е се пре тужило и учредничество србски новина. За то молимо найчтивіе да нико недира у оне новине кое нису на нѣга адресиране, тога ради найвише и шалѣмо у окружнѣи у завитку и запечаћене. Еръ при таквымъ незгодама губе волю и они кои читаю и они кои пишу. — Многима не адресира се уредно, за кое молимо да се претрпе іоштъ за кратко време, еръ и томе е узрокъ поздно плаћанъ предплате, те тако іоштъ нисмо могли адресе печатати. Одавде могу читателѣи сами видити, ели намъ могуће књиѣге свака три месеца; а загодетке свакогъ месеца на поклонъ шилѣти, но и кадъ смо обрекли казали смо: ако се предплата до конца месеца Фебруаріа скуппи, а ово е садъ половина Априліа па ни пола іоштъ нѣ скуплѣна, далъ и то смо онда казали: Да безъ новаца свію рачунања сума е: ништа, то и садъ кажемо. Садъ овај говоръ заключићемо съ речима госп. Малетића. „Ко изъпревеликогъ родолюбія често штетуе, мора найпосле банкротирати. Врата родолюбія отворена су свакомъ, нити е оно собственность само писателя већъ целогъ народа. — Рука руку мѣе, а образъ обадве. Видићемо оће ли остати когодъ съ неумивенымъ образомъ.“

— Изъ Валѣва являю намъ: Госп. Гая Дабифъ пензиониранный членъ врховногъ суда преставіо се 5. т. м. после седмодневногъ болованя, и после опела испраћенъ е одъ свію чиновника и общинара валѣвски у najlepшой паради до куле, гди му е еданъ чиновникъ слово говорію, одатле е тѣло покойника на кола метуто и у село Докмиръ однешено, гди е такође быо одъ свештеника и скуплѣни кметова пристойно дочеканъ. И при укупу говорію е практ. началничества слово у комъ су споменуте заслуге и многогодишња служба покойника.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Бану Блацићу поклонію е царъ у мацарской еданъ велики спанлукъ. (Сва се садъ желя славена изполни.)

— Многе новине пишу да е у мацарскомъ рату 50, хилѣда сами коня сатрало се. (А колико е людѣи погинуло, то іоштъ нико не рачуна.)

— У Мацарской опетъ е лутрія уведена. (Коли ће е садъ извући!)

— 1. т. м. у najveћој паради и народнѣмъ веселю дошао е Папа у Римъ. То е онај истый когъ су лане съ каменѣмъ гонили, то су они исти кои су га лане гонили. Само се време променило. Но ипакъ при улазку у Римъ пуцали су изъ неке машинѣ на нѣга.